

No: 802 – Menş e Adı

ANKARA TİFTİĞİ

Tescil Ettiren
ANKARA TİCARET ODASI

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 10.03.2020 tarihinden itibaren korunmak üzere 16.07.2021 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No : 802
Tescil Tarihi : 16.07.2021
Başvuru No : C2020/076
Başvuru Tarihi : 10.03.2020
Coğrafi İşaretin Adı : Ankara Tiftiği
Ürün / Ürün Grubu : Tiftik / Diğer
Coğrafi İşaretin Türü : Menşe adı
Tescil Ettiren : Ankara Ticaret Odası
Tescil Ettirenin Adresi : Söğütözü Mah. 2180. Cad. NO: 5/A Çankaya ANKARA
Coğrafi Sınırı : Ankara, Yozgat, Eskişehir, Konya, Çankırı, Çorum, Kırıkkale ve Bolu illeri
Kullanım Biçimi : Ankara Tiftiği ibareli aşağıda yer alan logo ve menşe adı amblemi ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında Ankara Tiftiği ibareli logo ve menşe adı amblemi işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Ankara Tiftiği; coğrafi sınırdaki yetiştirilen her yaş ve cinsiyetteki Ankara keçisinin (Ing. Angora goat; Lat. *Capra hircus angorensis*) derisinde bulunan sekonder ve primer foliküllerin her ikisi tarafından da üretilen, başta parlaklık olmak üzere yumuşaklık, yüksek mukavemet ve elastikiyet, iyi boyanabilme ve rengini muhafaza edebilme gibi önemli tekstil kalite özelliklerine sahip tekstil sanayinde kullanılan doğal hayvansal bir liftir.

Ankara keçisi yetiştiriciliği, tiftik ve tiftik ürünleri üretimi bakımından Ankara ili başta olmak üzere İç Anadolu Bölgesi'ndeki coğrafi sınırdaki belirtilen illerde gerçekleşir ve bu konuda yüzyıllardır süre gelen bir kültürel ve teknik bilgi birikimi vardır. Yaklaşık 11. yüzyılda Anadolu'ya gelmeye başlayan Türk boylarının Ankara Tiftiği ve ürünlerinin üretimi konusunda sahip oldukları beceri ve birikimi gösteren birçok tarihi belge bulunur. Bu belgelerin çok önemli bir kısmı özellikle 16-18. yüzyıl dönemindeki sof kumaş üretimi ile ilgili olup bunlar Ankara Tiftiğinin orijinal üretim bölgesinin İç Anadolu Bölgesi olduğunu gösteren önemli kanıtlardır. Türkmen boyları Anadolu'nun içlerine doğru göçleri sırasında beraberlerinde Ankara keçisini de getirmişlerdir. Bu keçi ırkının yetiştiriciliği ve tiftik üretimi, esas olarak sof kumaş üretim nedeniyle Ankara ilinde bilimsel ve sürdürülebilir bir şekilde gelişmiş ve Ankara ili bu ırka ismini vererek orijinal coğrafi gen kaynağı merkezi olmuştur. Bununla birlikte Ankara keçisi, kurak ve step iklimi ve coğrafi koşullara çok iyi uyum gösterdiğinden Ankara ili civarındaki coğrafi sınırdaki belirtilen illerde de yetiştirilmiş ve bu illerde de Ankara Tiftiği üretimi yapılmıştır.

Ankara Tiftiği; ortalama çap, lüle ve tek lif uzunluğu, mukavemet ve elastikiyet, kıvrım özellikleri, medullalı ve kemp tiftik oranları bakımından diğer tiftiklerden üstün özellik gösterir.

Ankara Tiftiğinin Bazı Özellikleri:

<u>Özellikler</u>	<u>Değer (en az)</u>	<u>Değer (en çok)</u>
Kirli Gömlek Ağırlığı (kg)	1,1	4,78
Temiz Gömlek Ağırlığı (kg)	1,08	2,11
Randıman (%)	66,54	77,68
Lif Çapı (µm)	22,57	44,17
Lüle Uzunluğu (cm)	12,55	21
Lif Elastikiyeti (%)	26,55	50,12
Mutlak Mukavemet (g)	12,98	27,55
Medullalı Lif Oranı (%)	0,40	1,48

Kemp Lif Oranı (%)	0,21	4,25
5 cm'deki Kıvrım Sayısı (adet)	1,39	2,26
10 cm'deki Kıvrım Sayısı (adet)	3,39	6,05
Tüm Lüledeki Kıvrım Sayısı (adet)	7,24	9,40

Ankara Tiftik Gömleğinin Kalite Sınıfları

<u>Tiftik kalite sınıfları</u>	<u>Özellikleri</u>	<u>Ortalama İncelik(mikron)*</u>
Oğlak esas tiftik gömlekleri	Dişi ve erkek oğlaklara ait esas tiftik gömleklerini içerir, tali tiftikleri içermez.	26.02
Ergin esas tiftik gömlekleri (ana mal tiftikler)	Oğlak ve tali tiftikleri dışında kalan ergin dişi ve erkek esas tiftik gömleklerini içerir.	33.02
Tali tiftikler	Dişi ve erkek ergin ve oğlak esas tiftik gömlekleri dışında kalan baş, boyun, karın altı ve ayaklar üzerindeki tiftikleri içerir.	29.36

Üretim Metodu:

Ankara keçisi yetiştiriciliğinde esas amaç tiftik üretimidir. Ankara Tiftiğinin üretimi aşağıdaki aşamalardan oluşur.

1. Sürü yönetimi (çiftleştirme, gebelik, doğum, laktasyon, oğlak büyütme gibi biyolojik süreçler)
2. Kırkım öncesi dönemi (kırkıma hazırlık)
3. Kırkım uygulaması dönemini
4. Kırkım sonrası dönemi (tiftik gömleklerinin sınıflandırılması, katlanması, paketlenmesi, balyalanması, kırılan hayvanların yönetimi)
5. Depolama
6. Pazarlama

1. Sürü yönetimi:

Ankara keçisi yetiştiriciliği yapan tarım işletmelerinin, sürülerinde doğan oğlakların ergenlik ve damızlık çağına kadar yetiştirilmeleri, çiftleştirilmeleri, doğum, gebelik ve laktasyon döneminin kontrolü gibi birçok biyolojik süreci etkin bir şekilde yönetmeleri gerekir. Bu süreçlerden beslenme, esas olarak tiftiğin miktar ve kalitesi üzerinde önemli etkiye sahiptir.

Ankara keçisinin beslenmesinde yıl boyunca esas olarak meralardan yararlanılır. Bununla birlikte ağır kış koşullarından dolayı meralara çıkılamadığı ve gebeliğin son 1-2 ayı ile doğumun ilk günleri gibi kritik dönemlerde işletmede üretilen ve/veya dışarıdan satın alınan yonca ve fiğ kuru otu ve buğday ve arpa samanı gibi kaba yemler ile birlikte buğday ve arpa gibi dane yemler de kullanılır. Aynı zamanda buğday ve arpa anızlarından ve işletme içinde ortaya çıkan diğer bitkisel üretim artıklarından da yararlanılır.

2. Kırkım öncesi dönemin yönetimi (kırkıma hazırlık):

- a) Kırkım öncesi tiftik gömleklerine olan yabancı kontaminasyonunun engellenmesi

- i. Kırılacak hayvanların kırkımdan öncesi son iki ay süresince yeterli ot büyümesinin olmadığı otlatma bölgelerinden ve tohumlu, dikenli meralardan uzaklaştırılmaları ve gerektiğinde açık padoklarda tutulmaları
 - ii. Kırkım yerinin tüm yabancı maddelerden temizlenerek sulanması
 - iii. Kırkımdan önce tiftik gömleğine bulaşmış olan yabancı maddelerin temizlenmesi
 - iv. Kırılacak hayvanların kırılmayacak olanlar ile bir arada tutulmaması
 - v. Kırılacak hayvanların toprak yolda yürütülmemeleri ve yaş sebze ve meyve bulunan alanlardan uzaklaştırılmaları
 - vi. Kırkımdan bir hafta önce çakıldak temizliğinin yapılması
- b) Keçilerin kırkım yerine dikkatli ve yavaş bir şekilde götürülmeleri
 - c) Keçilerin kırkımdan 12-24 saat önce merkezi bir yerde toplanılması
 - d) Kırkım ekipmanlarının (kırkım makası veya makinesi) hazırlanması ve kontrolü

3. Kırkım uygulamasının yönetimi:

Kırkım uygulaması Ankara Tiftiği üretiminin en önemli aşamasıdır. Bu dönemin iyi bir şekilde yönetilmesi tiftik gömleklerinin miktar ve kalitelerine göre sınıflandırılmasını olumlu yönde etkiler. Kırkımın hayvana ve tiftik gömleklerine zarar vermeden yapılması gerekir. Tiftik gömleklerinin kırkımı; kırkım makinesi ve/veya kırkım makası (kırklık) ile yapılır. Kırkım işlemi esas olarak aşağıda anlatılan şekilde gerçekleştirilir.

Keçinin iki ön bacağı yukarıya kaldırılarak kırkımcının sol elinin altına alınır ve kırkımcı keçinin bacaklarını geriye çekerek karnını gerginleştirir. Kırkımcı sağ dizini keçinin göğsünün önüne getirir. Kuyruğun üstü temizlenirken keçinin sağ ayağı geriye çekilir ve kırkım hamleleri omurganın üzerine doğru yapılır. Bacağın iç kısmındaki tüm kısa tiftikler alınır.

Göğüs kısmının kırılması için keçinin boynu kırkımcının sol eliyle sol dizi üzerine geriye doğru çekilerek yatırılır ve kırkım hamlesi göğsün üst kısmından başlatılır. Çenenin altında son düzeltmeler yapılır. Keçinin başı kırkımcının dizinin aşağısına indirilir ve bu bölge ve kulakların arkası temizlenir.

Keçi, kuyruğunun üzerine oturtulur ve ilk olarak yan bölge kırılır. Daha sonra uzun kırkım hamleleri için keçinin sol bacağı keçiden uzaklaştırılarak keçinin yan yatması sağlanır. Yan olarak yatan keçinin önce kuyruk bölgesinden baş bölgesine doğru sol üst kaburga bölgesi kırılır. Daha sonra kırkımcı sağ ayağını ileriye iterek keçiye geriye döndürür.

Keçinin sağ ön bacağı serbest bırakılmadan önce son yanak temizlenir ve keçi kırkımcının iki bacağı arasında kuyruğu üzerinde oturtulur. Daha sonra sağ üst omuz, ön kaburga ve karın arası bölge ve ön sağ kolun kırkımı yapılır. Bu bölgenin kırkımı bittiğinde kırkımcı sol ayağını keçinin bacaklarının arasından dışarıya alır.

Keçinin sırtı ve başı kırkımcının bacakları ve dizlerine yaslanır ve sağ orta ve son kaburga bölgesi ile karın bölgesi arası ve sağ but kısmının dışı incik kısmına kadar kırılır. Böğürdeki yumuşak deri elle tutulurken, elin dış kısmıyla da bacağın üzerine bastırılarak gergin olması sağlanır ve sağ but kısmı ile sağ sağrı arasında kalan bölgenin kırkımı tamamlanır.

Keçi, kuyruğu üzerine oturtulup, başı kırkımcının sol eliyle yukarıya kaldırıldıktan sonra karın bölgesi sağdan sola ve yukarıdan aşağıya yapılan kırkım hamleleriyle düzgün bir şekilde temizlenir. Daha sonra kırkım hamlesi sağ ve sol bacağı iç kısımları boyunca da devam ettirilir.

Sol ve sağ but bölgesi tamamen kırılırken keçinin dizinin arkasındaki kırışın kesilmesinden kaçınılmalıdır. Her iki diz kırıışı temizlenene kadar keçinin bacakları düz tutulmalıdır.

4. Kırkım sonrası dönemin yönetimi:

- a) Kırkılan tiftik gömleklerinin sınıflandırılması: Ankara Tiftiği gömleklerinin kalitelerine göre sınıflandırılması teknik uzmanlar tarafından üretim çiftliklerinde ve/veya alıcı kurumların depolarında tiftik kalite sınıflarına göre yapılır. Uzmanlar tarafından oğlak, ergin ve tali tiftik gömlekleri olmak

üzere üç kalite sınıfı oluşturulur ve fiyatlandırma buna göre şekillenir. Uzmanlar sınıflandırmayı tamamen sübjektif (elle muayene ve görsel) yolla yapar.

b) Sınıflandırılan tiftik gömleklerinin katlanması: Sınıflandırılma uygulamasından sonra Ankara Tiftiği gömleğinin katlanması sırasıyla aşağıdaki şekilde yapılmalıdır.

- Gömlek, zemin üzerine iç kısmı gelecek şekilde konulur.
- Kenar kısımlarının her birisi merkezde birleşecek şekilde katlanır.
- Boyun kısmı omuzdan uzak tutularak iç kısma doğru katlanır.
- But kısımları katlanır ve bunu takiben tekrar boyun kısmına doğru döndürülerek katlanır.
- Katlanan gömleği bağlamak için uygun uzunlukta ip kullanılır. Pamuk, tel, jüt ve sisal gibi materyaller kullanılmamalıdır.

c) Katlanan tiftik gömleklerinin paketlenmesi ve balyalanması: Ankara Tiftiği gömleklerinin katlanmalarını takiben paketlenmelerinde ve balyalanmalarında aşağıdaki uygulamalara dikkat edilmesi gerekir:

- Paketleme ve paketlerin balyalanması Ankara Tiftiği gömleği kalite sınıflarına göre yapılmalıdır.
- İklim koşulları tiftik gömleğinin nem düzeyi üzerinde önemli etkiye sahiptir. Kırkım zamanında gömleklerin paketlenmesi sırasında kirli tiftik gömleklerinin nem düzeyleri genellikle %4,5-12 arasında değişim gösterir. Dolayısıyla paketleme, balyalama ve depolamada ortam bağıl nemi %65 düzeyinde olmalıdır.
- Tiftik paketinin esas fonksiyonu tiftik gömleklerini taşımasıdır. Paketler uygun ağırlıkta olmalı ve tiftik gömleklerini üniform bir şekilde muhafaza ederek depolara ve/veya işleme merkezlerine taşınmalıdır.
- Paket tiftik gömleğini tamamen sarmalı ve dış kontaminasyonlardan ve kirden korumalıdır.
- Paketler balya çuvallarına derin (çekirdek) örnekleme ve test sonuçları bakımından farklılığı azaltacak ve diğer işlemleri kolaylaştıracak şekilde konulmalıdır.
- Her paket ve balya üzerinde içindeki Ankara Tiftiği gömleklerini tanımlayan ve kolay bir şekilde okunabilen etiket bulunmalıdır. Etiketlemede ve işaretlemede boya kesinlikle kullanılmamalıdır.
- Paket ve balya materyali depolama ve taşıma süresince yapılan uygulamalara karşı yeterince dayanıklı olmalıdır. Bu amaçla esas olarak yüksek yoğunluklu polietilenden yapılmış paketler kullanılır.

d) Kırkılan hayvanların yönetimi: Kırkımdan sonra özellikle oğlaklar başta olmak üzere hayvanlar ani hava değişimlerine karşı korunmalıdır. Tüm hayvanlara dış parazit mücadelesi için banyo yaptırılmalı ve uygun bir şekilde beslenmeleri sağlanmalıdır.

5. Depolama:

Depolama uygulaması esas olarak; Ankara Tiftiği paket ve/veya balyalarının çiftlik deposuna ve satılmış olan tiftiklerin Tiftik Birlik ve Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri İl Birliği depolarına nakli ve uygun koşullarda depolanmaları olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilir. Her iki depolama aşamasında da şunlara dikkat edilmelidir.

- Ankara Tiftiği paketlerinin ve balyalarının depolara nakillerinde kullanılan taşıma araçlarının yabancı madde bulaşmasını engellemesi bakımından temiz ve kuru olması gerekir.
- Ankara Tiftiği paketleri ve balyaları depolanma sırasında toprak ve kum zemin üzerinde tutulmamalıdır. Bunun için depoların zeminleri kalın kalaslarla döşenmeli veya ızgaralı olmalıdır.
- Ankara Tiftiği paketleri ve balyaları yağmur ve kar gibi yağışlardan korunmak için üstü kapalı bir yerde depolanmalıdır.

- Depolarda kemirgenlerin ve böceklerin Ankara Tiftiklerine zarar vermemeleri için gerekli önlemler alınmalıdır. Larvaları tiftik liflerini yiyen birçok bit (*Anthrenus fasciatus*, *Anthrenoceros australis*, *Attagenous piceus*) ve güve türü (*Tineola bisselliella* ve *Tinea pellionella* gibi) bulunur. Bu nedenle Ankara Tiftiği balyalarının depolanması sırasında tiftik lifleri bit ve güve gibi zararlılara karşı dayanıklı hale getirilmelidir. Ankara Tiftiklerini böcek saldırılarından korumada başlıca üç temel yol vardır. Bunların ilki; tiftik balyasına ya da depolama alanına insektisit uygulanmasıdır. İkincisi; tiftiklerinin böcekler üzerinde öldürücü etki yapan hava ortamında depolanmasıdır. Üçüncüsü ise; tiftik gömleklerine, işlenmeleri esnasında bazı insektisidal maddelerin ilave edilmesidir.
- Ankara Tiftikleri depolarının havalandırılması özellikle yaz mevsiminde önem arz eder.
- Depolarda sıcaklık 15-20 °C olmalıdır. Kızışma belirtileri görüldüğünde derhal gerekli tedbirler alınarak tiftiklerin havalandırılması ve fazla rutubetin giderilmesi gerekmektedir. Ankara Tiftiği depoları her zaman temiz, kuru, serin ve ışıklı olmalıdır.

6. Pazarlama

Tiftik gömlekleri yapılan sınıflandırmaya göre aracı kurumlara pazarlanır. Tiftikler; Tiftik Birlik ve Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği tarafından işleme sektörüne satılır.

Denetleme:

Denetimler; Ankara Ticaret Odasının koordinatörlüğünde ve Ankara Ticaret Odası, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Ankara Zootečni Derneği ve Ankara Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliğinden ürün konusunda uzman en az birer kişi olmak üzere en az 4 kişiden oluşan denetim mercii tarafından gerçekleştirilir. Denetimler yılda en az bir defa, şikâyet veya ihtiyaç duyulması halinde her zaman yapılır.

Denetim şekli aşağıdaki gibidir.

Denetlenecek Üretim Aşaması	Denetim Zamanı ve Yeri	Denetlenecek Biyolojik ve Teknik Özellikler
Sürü yönetimi	Yılda bir kez • İşletme yönetimi ofisi • Ağıllar ve diğer binalar • Yem kaynağı bölgesi ve alanları • Diğer yem ve su kaynakları	• İşletmede tutulan tüm yetiştirme kayıtlarının (çiftleştirme, gebelik, doğum, oğlak yaşama gücü ve ölüm oranı, damızlık satışları gibi) kontrolü • Sürünün genel durumunun ağıl içinde ve merada incelenmesi • Ağıl içindeki ve dışındaki tüm bina ve ekipmanların Ankara Tiftiği üretimi için uygunluğunun değerlendirilmesi
Kırkım Öncesi Dönem	Yılda bir kez • Ankara Tiftiği kırkım zamanında (genellikle ilkbahar ayları) • Ağıl içi veya avlusundaki kırkım yeri • Ağıl dışındaki kırkım yeri (mera vb.) • Kırkımdan önce keçilerin bekletildiği açık veya kapalı alanlar	• Keçilerin bekletilme yerinin keçi refahı ve temizlik bakımından kontrolü • Kırkım yerinin temizlik ve kırkım için uygunluğunun kontrolü • Keçilerin kırkım için uygunluklarının kontrolü (deri ve lif hastalıkları, tiftik gömleğin nemlilik ve bitkisel madde içeriği durumu gibi) • Kırkımcıların ve kırkım aletlerinin (kırkım makası veya kırkım makinesi) kontrolü • Depoların kirlilik, yabancı madde, nem, sıcaklık, havalandırma ve zararlı hayvan faktörleri bakımından kontrolü

Kırkım Uygulaması	Yılda bir kez - Ankara Tiftiği kırkım zamanında (genellikle ilkbahar ayları) - Ağıl içi veya avlusundaki kırkım yeri - Ağıl dışındaki kırkım yeri (mera vb.)	- Kırkım uygulamasının izlenerek uygunluğunun kontrolü - İki kırkım uygulaması arasındaki işlemlerin kontrolü (Tiftik gömleğinin toplanması, düzenli olarak katlanması ve uzaklaştırılması ve bir sonraki kırkım için kırkım yerinin temizlenmesi vb.)
Kırkım Sonrası Dönem	Yılda bir kez Ankara Tiftiği kırkım zamanında (genellikle ilkbahar ayları) veya kırkımdan sonra tiftik gömleklerinin sınıflandırılması esnasında	- Kırkılan Ankara Tiftiği gömleklerinde ekspertizler tarafından yapılan kalite sınıflandırmasının kontrolü - Sınıflandırmadan sonra tiftik gömleklerinin konulduğu paketlerin ve çuval balyalarının kalitelerinin kontrolü - Tiftik gömleklerinin paketlere, paketlerin de çuval balyalarına yerleştirilme düzenlerinin kontrolü - Kırkılan keçilerde kırkım stresi düzeyinin kontrolü - Kırkılan keçilerin maruz kalabilecekleri olumsuz çevre koşullarına karşı alınan önlemlerin kontrolü
Depolama	Yılda bir kez - Ankara Tiftiği kırkım zamanında (genellikle ilkbahar ayları), kırkımdan sonra tiftik gömleklerinin aracı kurumlara satışı sırasında veya gerek duyulduğu her zaman - Çiftlik deposu - Aracı kurum deposu	- Ankara Tiftiği balyalarının muhafazaları için depoların, uygunluklarının kontrolü (yabancı madde, nem, sıcaklık, havalandırma, çatı, zemin ve duvar, zararlı hayvan vb. kontrolü) - Tiftik balyalarının konulduğu zeminin kontrolü - Tiftik balyalarının depo içinde yerleştirilme düzeninin kontrolü
Pazarlama	Yılda bir kez - Ankara Tiftiği kırkım zamanında veya kırkımdan sonra tiftik gömleklerinin aracı kurumlara satışı/teslimi sırasında ağıl içi veya avludaki kırkım yeri ve/veya depo - Aracı kurum deposu	- Ankara Tiftiği gömleklerinin konulduğu paketlerin, çuvaların ve balyaların ve bunların depolara nakilleri sırasında kullanılan araçların uygunluklarının kontrolü - Pazarlamaya dâhil kurumların ve temsilcilerinin pazarlama yapmaya uygunluklarının kontrolü (yasa, yönetmelik, destekler, uzmanlık düzeyi vb.) - Ankara Tiftiği ibareli logonun ve menşe adı ambleminin kullanımının uygunluğu denetlenecektir.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.